

# Lecturile scolarului

CLASA

a III-a

EDITURA  ANDREAS

Antologie de texte din literatura română  
și literatura universală

- ◆ Peste 50 de opere
- ◆ Texte ilustrate
- ◆ Vocabular pentru fiecare lucrare
- ◆ Prezentări biobibliografice ale autorilor
- ◆ Întrebări tematice



# Cuprins

## LITERATURĂ ROMÂNĂ / 11

### LITERATURĂ ROMÂNĂ CULTĂ / 11

#### Vasile ALECSANDRI / 11

– Vasile Porojan / 12

#### Grigore ALEXANDRESCU / 15

– Boul și vițelul / 16

#### Dimitrie BOLINTINEANU / 18

– Daniel Sihastru / 19

#### I.L. CARAGIALE / 21

– Bùbico / 23

#### George COȘBUC / 30

– Noapte vară / 31

– Nunta Zamfirei / 33

– Lordul John / 39

– Moartea lui Fulger / 40

– Noi vrem pământ! / 48

#### Ion CREANGĂ / 52

– Amintiri din copilărie II / 53

– Povestea lui Harap-Alb / 75

#### B.Șt. DELAVRANCEA / 124

– Domnul Vucea / 125

#### Al. DONICI / 142

– Vulpea și bursucul / 143

– Cele două poloboace / 144

#### Mihai EMINESCU / 145

– Povestea codrului / 147

– O, rămâi / 149

– Pe lângă plopii fără soț / 150

– Fiind băiet păduri cutreieram / 152

#### Nicolae FILIMON / 154

– Omul-de-flori-cu-barba de-mătasă sau Povestea lui Făt-Frumos / 155

#### Emil GĂRLEANU / 166

– Musculița / 167

– Cântărețul / 169

– În curtea mea / 171

– După asemănarea lor / 174

– Nedespărțite / 177

#### Șt.O. IOSIF / 180

– Bunica / 181

– Doina / 182

– La cules / 183

– Pe deal / 184

#### Petre IȘPIRESCU / 186

– Ileana Simziana / 187

#### Ioan SLAVICI / 208

– Zâna Zorilor / 209

– Rodul tainic / 248

#### George TOPÎRCEANU / 257

– Rapsodii de vară / 258

– Rapsodii de toamnă / 262

## LITERATURĂ ROMÂNĂ POPULARĂ / 270

– Ghicitori / 270

– Proverbe / 273

– Legende / 275

– Legenda lăcrămioarei / 275

– Legenda ciocănițoarei / 276

– Basme / 277

– Sfatul vulpii / 277

– Argatul și boierul / 278

**LITERATURĂ UNIVERSALĂ / 280**

**LITERATURĂ UNIVERSALĂ CULTĂ / 280**

**H.Ch. Andersen / 280**

- Fluturele / 282
- Melcul și tufa de trandafir / 285

**Jean de la Fontaine / 288**

- Șuvoiul și râul / 289
- Oala de lut și oala de fier / 290

**Frații Grimm / 293**

- Hänsel și Grethel / 295
- Hans cel norocos / 303

**Contesa de SÉGUR / 309**

- Memoriile unui măgar / 310
  - I. Târgul / 310
  - II. Podul / 315

**Johanna Spyri / 323**

- Heidi / 325
  - I. Urcând muntele către unchiul Alm / 325
  - II. La Bunicul / 332
  - II. Pe munte, cu caprele / 334

**Rudyard Kipling / 341**

- Cartea junglei / 342
  - I. Frații lui Mowgli / 342

**LITERATURĂ UNIVERSALĂ POPULARĂ / 361**

**Basme / 361**

- Șoarecele și pisica / 361
- Săracul și cei trei galbeni / 363



## Povestea lui Harap-Alb

Amu cică era odată într-o țară un crai care avea trei feciori. Și craiul acela mai avea un frate mai mare, care era împărat într-o altă țară mai depărtată. Și împăratul, fratele craiului, se numea Verde împărat; Și împăratul Verde nu avea feciori, ci numai fete. Mulți ani trecuse la mijloc, de când acești frați nu mai avuse prilej a se întâlni amândoi. Iar verii, adică feciorii craiului și fetele împăratului, nu se văzuse niciodată, de când erau ei. Și așa veni împrejurarea, de nici împăratul Verde nu cunoștea nepoții săi, nici craiul nepoatele sale, pentru că țara în care împărătea fratele cel mai mare era tocmai la o margine a pământului, și crăia istuilalt, la altă margine. Și apoi, pe vremile acele, mai toate țările erau bântuite de războaie grozave, drumurile pe ape și pe uscat erau puțin cunoscute și foarte încurcate, și de aceea nu se putea călători așa de ușor și fără primejdii ca în ziua de astăzi. Și cine apuca a se duce pe atunci într-o parte a lumii, adeșori dus rămânea până la moarte.

Dar ia să nu ne depărtăm cu vorba, și să încep a depăna firul poveștii. Amu cică împăratul acela, aproape de bătrânețe, căzând la zăcare, a scris carte frățâne-său craiului să-i trimită grabnic pe cel mai vrednic dintre nepoți, ca să-l lase împărat în locul său, după moartea sa. Craiul, primind cartea, îndată chemă tustrei feciorii înaintea sa și le zice:

– Iaca, ce-mi scrie frate-meu și moșul vostru. Care dintre voi se simte destoinic a împărăți peste o țară așa de mare și bogată ca aceea, are voie din partea mea să se ducă, ca să împlinească dorința cea mai de pe urmă a moșului vostru.

Atunci feciorul cel mai mare ia îndrăzneală și zice:

– Tată, eu cred că mie mi se cuvine această cinste, pentru că sunt cel mai mare dintre frați. De aceea te rog să-mi dai bani de cheltuială, strai de primineală, arme și cal de călărie, ca să și pornesc, fără zăbavă.

– Bine, dragul tatei, dacă te bizuiești că-i putè străbate până acolo și crezi că ești în stare a cârmui și pe alții, alege-ți un cal din herghe-

lie care-i vrea tu, ie-ți bani cât ți-or trebui, haine care ți-or plăcea, arme care-i crede că-ți vin la socoteală, și mergi cu bine, fătul meu.

Atunci feciorul craiului își iè cele trebuitoare, sărută mâna tătâne-său, primind carte de la dânsul cătră împăratul, zice rămas bun fraților săi și apoi încalecă și pornește cu bucurie spre împărăție. Craiul însă, vrând să-l ispitească, tace molcum și, pe înserate, se îmbracă pe ascuns într-o piele de urs, apoi încalecă pe cal, iese înaintea fecioru-său pe altă cale și se bagă sub un pod. Și când să treacă fiu-său pe acolo, numai iaca la capătul podului îl și întâmpină un urs mornăind. Atunci calul fiului de crai începe a sări în două picioare, forăind, și cât pe ce să izbească pe stăpânu-său. Și fiul craiului, nemaiputând struni calul și neîndrăznind a mai merge înainte, se întoarnă rușinat înapoi la tată-său. Până să ajungă el, craiul pe de altă parte și ajunsese acasă, dăduse drumul calului, îndosisse pielea cea de urs și aștepta acum să vie fecioru-său. Și numai iaca îl și vede viind răpede, dar nu așa după cum se dusesse.

– Da ce ai uitat, dragul tatei, de te-ai întors înapoi?! zise craiul cum mirare. Aista nu-i semn bun, după cât știu eu.

– De uitat, n-am uitat nimic, tată, dar ia, prin dreptul unui pod, mi-a ieșit înainte un urs grozav, care m-a vârat în toți spărieții. Și cu mare ce scăpând din labele lui, am găsit cu cale să mă întorc la d-ta acasă, decât să fiu pradă fiarelor sălbatice. Și de acum înainte, ducă-se din partea mea cine știe, că mie unuia nu-mi trebuie nici împărăție, nici nimic; doar n-am a trăi cât lumea, ca să moștenesc pământul.

– Despre aceasta, bine ai chitit-o dragul tatei. Se vede lucru, că nici tu nu ești de împărat, nici împărăția pentru tine; și decât să încurci numai așa lumea, mai bine să șezi deoparte cum zici, căci mila Domnului: „Lac de ar fi, broaște sunt destule“. Numai aș vrea să știu, cum rămâne cu moșu-tău? Așa-i că ne-am încurcat în slăbiciune?

– Tată, zise atunci feciorul cel mijlociu, să mă duc eu, dacă vrei.

– Ai toată voia de la mine, fătul meu, dar mare lucru să fie de nu ți s-or tăie și ție cărările. Mai știi păcătul, poate să-ți iasă înainte vreun iepure, ceva... și popâc! m-oi trezi cu tine acasă, ca și cu frate-tău, ș-apoi atunci rușinea ta n-a fi proastă. Dar dă, cearcă și tu, să vezi cum ți-a sluji norocul. Vorba ceea: „Fiecare pentru sine, croitor de pâne“. De-i izbuti, bine de bine, iară de nu, au mai pățit și alți voinici ca tine...

Atunci feciorul cel mijlociu, pregătindu-și cele trebuitoare și primind și el cartea din mâna tată-său către împăratul, își iè ziua bună de la frați, și a doua zi pornește și el. Și merge, și merge, până ce înnoptează bine. Și când prin dreptul podului, numai iaca și ursul: mor! mor! mor! Calul fiului de crai începe atunci a forăi, a sări în două picioare și a da înapoi. Și fiul craiului, văzând că nu-i lucru de șagă, se lasă și el de împărăție și, cu rușinea lui, se întoarce înapoi la tată-său acasă. Craiul, cum îl vede, zice:

– Ei, dragul tatei, așa-i că s-a împlinit vorba ceea: „Apără-mă de găini, că de câni nu mă tem“.

– Ce fel de vorbă-i asta, tată?! zise fiu-său rușinat; la d-ta urșii se cheama găini? Ba, ia acum cred eu, frăține-meu, că așa urs oștirea întreagă este în stare să o zdrumice... Încă mă mier cum am scăpat cu viață; lehamite și de împărăție, și de tot, că doar, slavă Domnului, am ce mânca la casa d-tale.

– Ce mânca văd eu bine că ai, despre asta nu e vorbă, fătul meu, zise craiul posomorât, dar, ia spuneți-mi, rușinea unde o puneți? Din trei feciori, câți are tata, nici unul să nu fie bun de nimica?! Apoi, drept să vă spun, că atunci degeaba mai stricați mâncarea, dragii mei... Să umblați numai așa, frunza frâsinelului, toată viața voastră și să vă lăudați că sunteți feciori de crai, asta nu miroasă a nas de om... Cum văd eu, frate-meu se poate culca pe o ureche din partea voastră; la sfântul Așteaptă s-a împlini dorința lui. Halal de nepoți ce are!

**Vorba ceea:**

*La plăcinte,  
Înainte  
Și la război,  
Înapoi.*

Fiul craiului cel mai mic, făcându-se atunci roș cum îi *gotca*, iese în grădină și începe a plânge în inima sa, lovit fiind în adâncul sufletului de apăsătoarele cuvinte ale părintelui său. Și cum sta el pe gânduri și nu se dumerea ce să facă pentru a scăpa de rușine, numai că se trezește dinaintea lui cu o babă gârbovă de bătrânețe, care îl duce după milostenie.

Și mai fost-au pofțiți încă:  
Crai, crăiese și-mpărați,  
Oameni în samă băgați,  
Ș-un păcat de povestariu  
Fără bani în buzunariu.  
Veselie mare între toți era,

Chiar și sărăcimea ospăta și bea!

Și a ținut veselie ani întregi ani întregi, și acum mai ține încă. Cine se duce acolo bea și mănâncă. Iar pe la noi, cine are bani bea și mănâncă, iar cine nu, se uită și rabdă.

Convorbiri literare, 1877

*DICTIONAR EXPLICATIV:*

**motocei** = ciucuri

**prichici** = margine ieșită în afară la horn; cuptor

**șturlubatic** = nebunatic, neastâmpărat

**opsas** = partea din spate a încălțăminteii

**pughibale** = copii obraznici

**stropșit** = zăpăcit, neastâmpărat

**coblizan** = lungan, mai înalt decât cei de seama lui

**trețin** = cal de trei ani

**a găbui** = a prinde pe cineva fără veste la strâmtoare, de unde nu mai poate ieși

**onânie** = arătare îngrozitoare

*TEME ȘI ÎNTREBĂRI:*

1. În fragmentul din „Amintiri din copilărie“, ce întâmplări prin care trece Nică

plăcut și de ce?

2. Încercați să povestiți una dintre ele.

3. În „Povestea lui Harap-Alb“, cum îi pune împăratul la încercare pe cei trei

zveri ai săi?

4. Cum l-a convins Spânul pe mezin să intre în fântână și ce nume i-a pus?

5. Cine îl ajută pe Harap-Alb să treacă cu bine prin toate peripețiile?

6. Cum sfârșește Spânul?

7. De ce credeți că Harap-Alb a ieșit învingător în lupta cu Spânul?